

λείον τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Εἰς αὐτὸν κυρίως ὀφείλεται ἡ ὀχύρωσις τῆς πόλεως, ἡ ὀχύρωσις τοῦ Πειραιῶς· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἤρρισε νὰ κλίνη πρὸς τὴν δύσιν ὁ ἀσπὴρ αὐτοῦ. Εἶδομεν ὅτι ἔμεινε ὅλως ἀμέτοχος τοῦ τελευταίου μεγάλου ἔργου τῶν Ἀθηναίων, ἥτοι τῆς ἰδρυθείσης ὑπ' αὐτῶν νέας συμμαχίας· καὶ τοῦτο διότι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐνόμισαν συμφέρον νὰ ἀναθέσωσιν εἰς αὐτόν, ἀπότομον ὄντα καὶ πλεονέκτην, τὴν διεξαγωγὴν τῆς υποθέσεως ταύτης, ἥτις ἀπῆται πλείστην ὄσσην εὐλάβειαν πρὸς τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων πόλεων. Καὶ ἐνῶ τοιοῦτοτρόπως ἤλαττοῦτο τὸ ἀξίωμα τοῦ Θεμιστοκλέους, ἠῦξανεν ἐξ ἐναντίας ἢ πρὸς τὸν Ἀριστείδην κοινὴ εὐνοια, οὐ μόνον διὰ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν χρηστότητα ἣν ἔδειξε περὶ τὸν ὄργανισμὸν τῆς συμμαχίας ἀλλὰ καὶ διότι, μικρὸν μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι μάχην, ἐπὶ τῇ προτάσει αὐτοῦ, τὸ πολίτευμα τοῦ Κλεισθέτους ὑπέστη τροπολογίαν οὐσιώδη καὶ ἐπιτηδαιοτάτην νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς πολλούς. Κατὰ τὸ πολίτευμα τοῦτο, ὡς ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης, ἐκλέξιμοι εἰς τὰς ἀρχὰς δὲν ἦσαν εἰμὴ οἱ εὐπορώτεροι τῶν πολιτῶν· οἱ δὲ λεγόμενοι θῆτες, οἱ ἔχοντες δηλαδὴ ἐτήσιον ἔγγειον εἰσόδημα κατώτερον τῶν 200 δραχμῶν ἢ καὶ παντάπασιν μὴ ἔχοντες ἔγγειόν τι εἰσόδημα, οὐδεμίαν ἀρχὴν ἐδικαιούντο νὰ λάβωσι, μετέχοντες μόνον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου. Καὶ ἐνόσφ μὲν ἡ πόλις ἐστηρίζετο κυρίως ἐπὶ τῆς πεζικῆς δυνάμεως ὁ ἀποκλεισμός οὗτος τῶν θητῶν ἀπὸ τῶν ἀξιωματῶν τῆς πολιτείας ἠδύνατο μέχρι τινὸς νὰ εἶναι εὐλόγος. Τὸ κράτιστον τῆς πεζικῆς ταύτης δυνάμεως ἀπετέλουν οἱ ὀπλίται, ὃ ἔστιν οἱ εὐπορώτεροι τῶν πολιτῶν· αὐτοὶ ἠγωνίζοντο πρὸ πάντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καὶ αὐτοὶ ἔσφριζον αὐτήν· οἱ ἀπορώτεροι, οἱ φιλοὶ, ὀλίγον συνετέλουν εἰς τοῦτο· ὅθεν οἱ ἔχοντες τὰ πλειότερα βάρη ἠδύναντο νὰ ἀπαιτῶσι καὶ τὰ πλειότερα δίκαια. Ἄλλ' ἂφ' ἧς ἐποχῆς ἡ πόλις ἀπέβη ναυτικὴ οἱ θῆτες ἤρρισαν παρέχοντες εἰς τὴν πολιτείαν ὑπηρεσίας ἀνωτέρας τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν εὐπορωτέρων τάξεων· διότι αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἐρέται, αὐτοὶ οἱ ναῦται, αὐτοὶ οἱ τοξόται τῶν τριήρων, αἵτινες περὶ μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον ἀνεχαίτισαν, ἐν Σαλαμῖνι δὲ κατετρόπωσαν τὸν ἀπειράριθμον τῶν πολεμίων στόλον· οἱ ὀπλίται ἤδη ὀλίγον συνετέλεσαν εἰς τοῦτο. Ἐν τίνι λόγῳ λοιπὸν ἤθελον ἐξακολουθεῖ διατηροῦντες τὴν προέχουσαν αὐτῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ θέσιν, καὶ ἐν τίνι λόγῳ οἱ ἐν Σαλαμῖνι νικηταὶ ἤθελον ἐξακολουθεῖ ἀποκλειόμενοι τῆς κυβερνήσεως τοῦ κράτους, ὅπερ αὐτοὶ πρὸ πάντων ἔσωσαν; Καὶ ἔπειτα τὸ δίκαιωμα τῶν προνομιοῦχων τάξεων ἐστηρίζετο ἄχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς ἔγγειου προσόδου, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔτη 480 καὶ 479, διὰ τὴν ἐπανειλημμένην τῆς Ἀττικῆς δῆωσιν, πᾶσα ἔγγειος πρόσσδος ἐξέλιπεν· οἱ ἀπορώτεροι ἐξωμοιῶθησαν καὶ κατὰ τοῦτο πρὸς τοὺς εὐπορωτέρους· ὥστε ἐξίσωσις τῶν ὑπηρεσιῶν συνδυαζομένη μετὰ τὴν ἔστω καὶ στιγμαία ἐξίσωσιν τῶν περιουσιῶν ἦτο φυσικώτατον νὰ ἐπαγάγῃ κατὰ τὰ κρίσιμα ταῦτα ἔτη τὴν ἐξίσωσιν τῶν δικαιωμάτων. Ὁ Ἀριστείδης ἐνόησε τὴν ἀνάγκην ταύτην, διότι τοῦ ἀνδρὸς τούτου τὸ πνεῦμα ἦτο ἐξ ἐκείνων τῶν ὀποιῶν τὴν ἰδιότητα δυνάμεθα μέχρι τινὸς νὰ παραβάλωμεν πρὸς τὴν μυωπικὴν τῶν ὀφθαλμῶν δύναμιν· μακρὰν πολὺ δὲν ἔβλεπεν, ἐκ τοῦ σύνεγγυς ὅμως διέκρινεν ἀκριβέστατα τὰ πράγματα.

Ὁ Ἀριστείδης δὲν προεῖδε πόρρωθεν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ γίνῃ ναυτικὴ πόλις, καὶ ὄχι μόνον δὲν προεῖδε τὴν ἀνάγκην ταύτην, ἀλλ' ἠκραγάζοντος τοῦ Θεμιστοκλέους περὶ αὐτῆς αὐτὸς ἐπολέμησε πάσῃ δυνάμει τὴν σοφὴν τοῦ ἀντιπάλου του πρόνοιαν· ἀπαξ ὅμως γενομένης τῆς μεταβολῆς, ἐξετίμησεν ἀποχρώντως τὰ πρὸ ποδῶν ἀποτελέσματα αὐτῆς, πρὸς τὰ ὁποῖα τότε ὁ Θεμιστοκλῆς φαίνεται ἐντελῶς ἀδιαφορήσας. Διότι ὁ Θεμιστοκλῆς ἤθελε πρὸ πάντων νὰ νικήσῃ τοὺς Πέρσας, καὶ ἐζήτησε τὴν αὔξησιν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, πεπειθὼς ὅτι δι' αὐτῆς καὶ μόνης ἦτο πιθανὸν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ ἐκείνου. Τοῦ δὲ σκοποῦ ἐπιτυχόντος ὀλίγον ἐφρόντισε περὶ τοῦ ἀπὸ τῆς νέας τῶν προ-